

NAPREJ

Glasiló Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštine proste.

Pokrajinski strankin zbor v Celju.

(Dalje.)

(Med razpravo o agrarni reformi se je vršil skrutinij — štetje oddanih glasov — in šele potem je bil razglašen izid volitev. V poročilu smo oboje združili.)

Koncem svojega referata je sodrug Baraga opozarjal, da moramo za referenta o vseh vprašanih agrarne reforme dobiti kakega jurista, ker dosedanji poslanec, ki se je bavil s temi vprašanji, nikakor ni bil zmožen za svoj posel. Kmetijski proletariat pa naj se bolj oklene svojih organizacij, da bo imel potem teh organizacij več vpliva in moči, da bo sam zastopal svoje koristi.

Sodr. Fr. Koren (Celje) iz predsedstva: Protestiram proti temu, da toliko delegatov odhaja. Naj bi odšli le tisti, ki nastopijo svojo službo že ponoči in je vlak ob 19. zanje zadnji, vsi drugi naj pa bodo toliko požrtvovalni in naj vztrajajo do konca. Važne zadeve imamo še na dnevnem redu. Funkcionarji stranke morajo vršiti svojo dolžnost.

Sodr. Čopič (Pišce — zdaj Ptuj): Premalo paznje smo obračali na kmetško vprašanje. Leta 1920. so bile podane le neke smernice, leta 1921. je bilo premalo časa in letos tudi obravnavamo to vprašanje šele na koncu. V Sloveniji je največ industrije pa tudi tu imamo industrijskega proletariata veliko premalo, da bi mo-

gli dobiti dovolj vpliva, kaj še v vsej državi. Socializem se mora nasloniti tudi na kmetijski proletariat. Stališča sodr. Lapčeviča ne moremo odobravati. Vse stranke so proti izvršitvi agrarne reforme, posebno samostojneži in klerikalci, tudi pri radikalcih in turških begih je to razumljivo. Edino naša stranka je za agrarno reformo, ker zastopa stališče, naj bo zemlja last tistega, ki jo obdeluje in ker dela res odkritosrčno za ta cilj vse njeno članstvo v kmetijskih in industrijskih krajih, povsod se bori proti fevdalcem in samostanom, kot lastnikom veleposestev. Opozorjam še posebe na važnost oddaje lesa.

Sodr. F. Uratnik (Ptuj): Naša delegacija v parlamentu naj vpliva na izpremembo zakonodaje v agrarni reformi. Naši najemniki svojega najemnega prava nimajo zagotovljenega, moramo jim ga zaščititi. Maksimum je določen krivično, na pr. gozdni kompleks. Posebno bi se morala razlastiti gozdna posest, ki služi samo v svrhu lova — napravijo naj se vzorna veleposestva, ki naj se sama upravljajo.

Sodr. V. Eisinger (Slovenjgradec): Z agrarno reformo smo imeli največ smole. Mnogo naših članov v agrarnih odborih je bilo takih, da niti pojma niso imeli o socializmu, nekateri so skrbeli

samo zase in za svojo občino, namesto za skupnost. V slovenjgraškem okraju so dobili zemljo posestniki in gostilničarji, poljski delavci pa ne.

Sodr. Fr. Koren (Celje): Vprašanje agrarne reforme je v ozki zvezi z občinsko politiko. Dvomim, da bo v parlamentu še kaj mogoče doseči glede agrarne reforme. Po prevratu nam jo je buržoazija obljubila, da nas z njo potolaži, ker ni imela bajonetov. Ker pa ljudstvo ni bilo izobraženo, si ni moglo pomagati, ni bilo zmožno izrabiti zakon o agrarni reformi. Težko najdemo človeka, ki bi vršil delo strokovnjaka na kmetih, če pa se kje kateri najde, mu ljudstvo preveč zaupa in se preveč zanaša na njegovo delo — on sam pa seveda ne more vsega vršiti. Po prevratu smo pridobili res zelo mnogo revnega ljudstva na kmetih, toda pomagalo nam ne bo nič, dokler ne bo imelo smisla za organizacijo. Pa tudi vprašanje »bogatov« pride tukaj v poštev. Zaupnik, ki da leč na okoli edini razume vsa ta vprašanja, začne skrbeti lahko samo zase, če vidi, da je ljudstvo nevedno in da se nič ne zanima. V Globokem n. pr. imamo zaupnika, ki se res trudi, da ljudstvo z delom in zgledom vzgaja, marsikje pa zaupniki prekmalu opešajo. S samimi obljubami ne bomo ničesar dosegli, ljudstvo moramo vzgajati na sodelovanje.

Pri občinskih volitvah smo imeli ponekod velike uspehe. Toda izvoljeni naši

MUKI.

Gospodična je pogladila cucka z roko, mojo malenkost s črnimi očmi, nato sem videl, kako li je šinila preko čela pritajena misel in spet sem začul nie srebrni glas:

»Če vas ne nadlegujem, spremite me do doma, Luna že sama ve, kaj je njena dolžnost. Čemu bi si po nepotrebnem belila glave midva, ki menda ne spadava med one, ki jih —« in v tem sem videl, kako so se zaskrile njene črne oči.

»Gotovo ne, gotovo ne,« sem trdil venomer, kajti bal sem se, da bi se njeno prepričanje glede moje osebe in lune ne spremenilo v mojo škodo. »Kar pa se tiče vašega predloga, me prav nič ne nadleguje, nasprotno, sprejemam ga z velikim veseljem in tako sem vam hvaležen za izkazano čast.« Pri tem sem se celo priklonil in priznati moram, dokaj nerodno, kajti začutil sem, kako so pod kožo na hrbtu zabegale mravlje, Bog ve, da nisem grešnik, tudi njegovo šesto zapoved spoštujem po svojih močeh, toda eno slabost imam, ki sta mi jo izbijala iz glave že kot paglavcu oče in mati, pa je bilo vse priza-

devanje zaman. Dekleta rad spremljam, pa nabisbo kamorkoli. Domov, od doma, na koncert, v kavarno, v gledališče, v Šiško, v Kurjo vas, — kratkomalo povsod. Škoda, da nimamo pri nas poleg ministra za sprejemanje, tudi praznega ministrskega stolčka za spremljanje. Takoj bi kandidiral in sodeč po tozadevnih znakih bržkone tudi z uspehom. Tako poželenje me je navdajalo, ko sem se možato postavil ob njeni levici in s donosno dvignjeno glavno odkorakal mimo ljubljanskih zijal. O nosu in njegovem pomenu sem bil docela pozabil. Med potjo mi je gospodična pripovedovala o dogodkih iz Mukijevih otroških let.

»Tako je bil majhen kakor moja pest, ko smo ga dobili v hišo. Mislite si klopič črne volne na štirih komaj vidnih nožicah. Tak je bil naš Muki. Siromak ni mogel jesti nobenih mesnih jedi. Pil je le dobro prekuhano mleko in tupatam smo ga prisilili, da je snedel košček svežega maslenega kruha ali medene potice. Spal je na postelji in vedno z menoj. Če sem ga pustila na tleh, je cvilil tako, da me je bolelo srce. Če sem pustila vrata le nekaj časa odprta, se je revež takoj prehladil in pre-

kašljal je včasih cele noči. Ponoči sem morala vstajati, kuhala sem mu lipov čaj z limono ali pa mleko s konjakom, zavijala sem ga v toplo odejo, da se je prepočil in to mu je navadno pomagalo. Nekoč je zbolel tako resno, da bi ga bila skoraj izgubila. Hodil je s povešeno glavo, iz oči so mu tekle solze, ponoči ni spal, podnevi je stokal in mislila sem, da ga bo konec. Še danes me je strah, kadar se spomnim, da je bil moj Muki z eno nogo že v grobu. Hodila sem z njim k živinozdravniku, po vseh apotekah sem Sama sem se komaj držala na noga nosila, pa vse je bilo zaman. gah, tako sem bila izmučena od neprestane beganja in skrbi. Nazadnje je prišla pomoč, kjer sem jo najmanj pričakovala. Dobra gospa iz sosedne hiše mi je dala domačega zdravila, ki je pomagalo bolj kakor vsi zdravniški recepti. Muki je ozdravil. Od tistega časa skrbim zanj s podvojeno silo. Pedno dobi kako jed, jo pokusim sama če je sveža, če ni morda premalo kuhana ali neslana. Navadno pa je to, kar jem jaz in le tedaj, če mu moja jedila ne ugajajo, mu skuham kaj posebnega.

(Dalje prih.)

Zbirajte za volilni sklad. Revni smo. Tisk in agitacija je draga ko žafran!!

odborniki stoje marsikje pod vplivom meščanskih strank, ker imajo premalo socialistične izobrazbe (n. pr. v Teharjih in Petrovčah). Zato in ker ljudstvo ni dovolj zavedno, da bi čutilo svojo skrivno, je mogoče, da bomo v takih krajih mnogo izgubili, posebno ker je veliko demagogije, zdaj še Novačanova povrhu. Socializem je treba pokazati z dejanji. Kmetiski proletarij se mora postaviti na lastne noge, to pa je mogoče le v družbi, v organizaciji. Potem bo ljudstvo uvidelo, da je vsa občinska politika pravzaprav socialna politika, delo za socializem, ne pa da se da zavaiati nasprotnikom, ki pravijo, da v občini ni in ne sme biti socialne politike. Ljudstvo je videlo »bogove« in spoznalo, kakšni so, zato se jim bo znalo izogniti. To je velika pridobitev, ki odtehta tiste nezavedneže, ki jih bomo morebiti izgubili, ker smo jih po prevratu prelahko pridobili in jih nismo mogli v tako kratkem času izobraziti.

Vlada je taka, da od nje ne moremo ničesar pričakovati, ker noče za revne sloje ničesar storiti. To je treba ljudstvu povedati, ne pa obljubljeni nemogočih stvari. Poslanec, ki pride na shod z obljubami, da bo uredil to in ono, pridobi ljudstvo samo trenutno — žal, da ljudstvo potem ne zna vselej ločiti posameznega poslanca od cele stranke (slučaj poslanec Kisovar). Taki »socialistični« poslanci in »socialistični« občinski odborniki so največ krivi, če se kje obrača ljudstvo od naše stranke. Kakor drugod, tako se posebno na kmetih ne da z enim samim shodom nič trajnega napraviti. Ljudstvo hoče dejanj — in prav ima!

(Dalje prih.)

Politična nezrelost in politična zvitost.

Res je, kolikor dejanja, kolikor glav, toliko mišljenja. Da dosežemo boljše razmere v državi, in boljši položaj našemu stanu, je pa treba na političnem polju edinosti in z zedinjenimi močmi podpirati program naše delavske stranke.

To pa je zopet samo tedaj mogoče, če se volilcem pokaže jasna pot, v katero stranko pripadajo in če ni na izbero preveč strank. Nasprotno se politično še ne zadosti poučenemu ljudstvu zmeša pot, in se cepijo njegovi glasovi za take stranke, v katere bi po svojem mišljenju in stanju ne pripadalo — Na ta način si pridobivajo nasprotne stranke tako množino glasov, oddanih od politično desorganiziranih volilcev, da lahko svoje politične generale spravijo na njim ljuba mesta ter korita. Dokler bo trajala ta politična nezrelost v ljudski množici, bodo na korist neumnih živeli paraziti raznih barv in strank in se bodo šopirili sami in njih prijatelji.

Ni zastoj rečeno: »Die dummen Kälber gehen zum Metzger selber!« (Neumna teleta gredo sama h klavcu.) Dosedaj je politika v očeh kandidatov, poslancev in ministrov samo dobra obrt, in mi volilci smo njihovi konsumenti. Ker sami čutijo, da to nemoralno in neopravičeno barvanje ljudstva ne bo dolgo mogoče, gledajo, da bi profitirali, kolikor se da v času, dokler imajo vajeti v rokah.

Časi so resni, velika množica naroda živi v bedi, ker nima zadosti jela ne odela, pa ne zato, ker bi tega in onega državi ne bilo, ampak ker ji manjka denarja za nakup — radi slabe plače. Če primerjamo veljavnost sedanje krone z zlato valuto mirne dobe, so delojemalci

vseh vrst naravnost osleparjeni, za to pa cvete tembolje bankokratizem. Če poslušamo danes pogramne govore raznih meščanskih strank in čitamo v njih listih farizejske oklice na volilce, vidimo, da se po obliki skoro vsi strinjajo in ljudem vse in isto obljublajo — še več, nego to delajo komunisti! Ni čuda, da gre potem vse polno nezrelih ljudi na te limanice. Taki takozvani **napredni politični generali** rabijo glasov, zatorej pridigajo lepo študirane obljube s takšnimi frazami, da so vsakemu posamezniku prav. Ravno tako kakor »vedeževalci«. Koliko pa drže njihove obljube po končanih volitvah, ste se morda že vsi prepričali, takrat tak izvoljeni »gospod« nima več »vremena« za človeka v potrebi!

Če bi socialistični političarji na shodih ljudstvu na takšen perfidni način svoj program razvili, bi vladni komisar shod razpustil, in če bi ljudski list svojim čitateljem odkrito o položaju pisal, bo radi resnice zaplenjen. Ta zlo izvira in se kuje v narodni skupščini, zatorej pazite volilci že enkrat, kaj delate z vašimi glasovi. Naj se imenuje stranka napredna, demokratska, radikalna, klerikalna ali samostojna, v svojih listih naj se te stranke blatijo med seboj, kakor hočejo, kadar pridejo v narodno skupščino, so si pa sestre — in tvorijo vladni buržoazijski blok. — **Veritas.**

Politične vesti.

+ **Klerikalci se med seboj kavsajo.** »Jutro« poroča, da razpošilja znani Beltram, organizator klerikalne železničarske »Prometne zveze« (zvezice), njenim članom letak, v katerem vprašuje, kaj da je storil klerikalni klub v parlamentu za železničarje. Piko nosi okrožnica zlasti na dr. Gosarja in na razne druge mandelce, o katerih pravi, da so preneumni, da bi njega, Beltrama, mogli ustrahovati. O vsej SLS pa izraža naslednjo laskavo sodbo: »v dno duše se moramo sramovati, če ne bomo imeli katoličani v Jugoslaviji bolj iskrene in poštene politične stranke, kakor je sedanja SLS.« Mi pravimo tudi tako. Ne verujemo pa, da je zadel naš prijatelj Beltram črno točko, če meni da bo bolj poštena in iskrena stranka ona, ki jo ustanavlja Šusteršič.

+ **Klerikalci se kavsajo s Šusteršičem.** Poslali so nanj bivšega avstrijskega hofrata in deželnega predsednika Šukljeta, da ga je okrcal s par članki v »Slovincu«. Člankov je sedaj konec, Šusteršič pa piše, da se mu zamalo zdi odgovarjati. Ko je on okrcaval s svojo brošuro klerikalce, so ti izjavljali, da se jim zdi zamalo odgovarjati. Drug drugemu so pa očitali strašne grehe. Krj ni voda.

+ **Slava!** Finančni odsek se je v sredo bavil z uradniškimi dokladami in jih po daljši debati sprejel. Storil je to napako, da jih je zvišal šele s 1. marcem. Druge napake bodo delali oni, ki jim bo naložena dolžnost, da tiste doklade pošteno izplačajo.

+ **Vremena Kranjcem bodo se zjasnila...** Laški parlament je v torek ratificiral trgovinsko pogodbo s Češkoslovaško, ki dobi velike koncesije v Trstu. — V sredo je zunanji odsek laškega parlamenta končno vendarle začel študirati rapalško pogodbo. Zadnje dni se širi govorica, da je naša vlada laški ponudila velike koncesije glede Baroša, Reke in Sušaka.

+ **Pašič je zbolel.** Bil je na agitacijskem volilnem potovanju po Srbiji in je to strašno slabo nanj uplivalo.

+ **Avstrijski kancelar Selpel se pride** 18. t. m. v Belgrad pogajati za trgovinsko pogodbo.

+ **General Ludendorff je moral** na zahtevo celovškega delavstva takoj zbežati iz Avstrije.

+ **Fašizem je pričel** ponovno zasledovati italijanski razredni proletarij. V torek je naenkrat dal aretirati kakih 300 laških komunistov in socialistov. Aretacije se nadaljujejo. Uredniki tržaškega »Lavoratora« so zaprti, istotako urednika slovenskega komunističnega »Dela«. Nacionalistična zalega se pač z istimi metodami bojuje za kulturno dozorete svojega naroda kakor boljševiška črezvičajka za dozorete vsega človeštva.

+ **Grška ponovno prosi za sprejem** v Malo antanto. Bajje nima dosti izgledov, da bi jo sprejeli.

+ **Turška delegacija na lozanski konferenci**, o kateri izjavljajo da se ni razbila, temveč samo »odgodila«, je že odpotovala. Da je z orientskim vprašanjem sedaj vse v redu, je razvidno iz tega, da je turški komandant v Smirni nahlulil vse zavezniške ladje, naj takoj zapuste pristanišče.

+ **Francoska vlada je na nemško** noto odgovorila, da ne odstopi niti za ficek od svojih reparacijskih predlogov. Nemška vlada pa ne odstopi niti za las od tega, da bi francoske zahteve sprejela. Tako ostane Poruhrje še nadalje zasedeno.

Dnevne vesti.

Kdo bo razčistil položaj? Pod gornjim naslovom ste prinesli včeraj dne 6. februarja z daljšim uvodom naše pismo, katerega smo poslali Pokrajinskemu tainištvu. Prav nič se ne razburjamo, da ste objavili naše pismo, ker naj le vedo vsi socialisti, kako mislimo mi v Zagorju. Ker mi mislimo s svojo glavo ne s Čobalovo in ne z Bernotovo, in bomo zato tudi sami odgovorni. Neokusno pa je po našem mnenju tudi nedostojno, da radi tega napadate sodr. Čobala, ker vendar ta naš sklep ni bil pod vplivom nikakšne osebe. Če smo storili ta sklep, so nas prisilile v to krajevne razmere in ne asnosti v stranki in ničesar drugega. Prosimo, da to naše pojasnilo objavite v listu »Napreju«. — Zagorje, dne 6. februarja 1923. — S sodružnim pozdravom Rih. Razinger, predsednik. A. Ule.

Op. ured.: Veseli nas, da mislijo v Zagorju s svojo glavo. Toda sodr. Čobal ima tudi pravico misliti s svojo glavo in ta mu mora povedati, da je za socialista vselej najslabejše če se ne more odločiti nikamor in če ostane pasiven. To vprašanje je tako važno, da bi moral sodr. Čobal odločno nastopiti proti takemu sklepu. Tega pa ni storil, kaj še, da bi izvajal posledice! — Naše organizacije se ne smejo obračati po »krajevnih razmerah«, še manj pa po »nejasnostih«, ki jih morajo pomagati razjasniti. Kdor išče jasnosti tam, kamor do de večina, in zato čaka, da bo videl, kje je večina, ta naj gre kar takoj h klerikalcem, ki bodo nesporno najmočnejša stranka, če bo več takih »socialističnih« — čakavcev.

Vprašanje. Iz vira, ki se nam je doslej še vedno izkazal, smo zvedeli nekatere reči s celjskih demonstracij, ki široki javnosti še niso znane in ki jih merodajni krogi skuša o zakriti — če je resnično, kar smo zvedeli. Pripomniti moramo, da se sami pomisljamo tem vestem verjeti.

Poročali so nam namreč, da sta bila po končanih demonstracijah, ko sta se vračala na svoje službeno mesto v celjski okolici 2 orož. od skupine Orjunašev napadena in s strelj. v glavo na grozen način ubita. Vse to menda iz maščevalnosti, ker je orožništvo branilo nemške državljane pred napadom zbesnele šovinistične množice »pristnih« Jugoslovanov. Oba mrtva orožnika so prepeljali v celjsko mrtvašnico in ju nato z izključitvijo javnosti pokopali. enega v torek, drugega v sredo. Ne vemo, kaj bi rekli k temu, ker si ne moremo razložiti, čemu so oblasti nad stvarjo nastopile s cenzuro. Ker se je pa začela govorica že z vso naglostjo širiti v javnost in lahko povzroči v tej obliki razumljive ekscese, pozivljamo pokrajinsko upravo, ki je gotovo o stvari poučena, če je resnična, da se izjavi: Ali so naše informacije pravilne? Če so, zakaj tisti molk? Nima smisla, da bi molčali, ker zamolčana vest je včasih in v tem slučaju prav gotovo usodnejša nego resnica. Še enkrat: javnost o tem šepetaje.

Zdravstveni odsek za Slovenijo razpisuje 5 sekundarskih mest. Razglas v »Uradnem listu«.

Delavci! kupujte čevlje samo z znamko »Peko« domačih tovarjen Peter Kožina & Ko., Tržič, ki so najboljše in najcenejše. Glavna zaloga na drobno in debelo, Ljubljana, Breg 20.

Ljubljana.

Ljubljanska podružnica čevljarških pomočnikov sklicuje za nedeljo, dne 11. februarja t. l. svoj redni mesečni shod, ki se bo vršil ob navadni uri v restavraciji pri »Zlatorogu«, Gosposka ulica 3. Opozarjamo vse člane, da se tega shoda točno in v polnem številu udeležijo. — Odbor.

Podporno društvo železniških uslužbencev v Ljubljani sklicuje za nedeljo, 18. februarja ob 8. zjutraj v prostorih društva »Slavec« v Narodnem domu občni zbor z običajnim dnevnim redom.

Maribor.

Proračun je bil na občinski seji v sredo sprejet. Več bomo še poročali.

Nezadosna razsvetljava predmestij daje priložnost za delovanje raznih temnih elementov. Te dni je v Čopovi ulici neznan možki napadel neko prodajalko cvetic ter jo oropal šestih tisočev kron. Ali ne bi občinski svet odnehal od igrakanja, kakor se je igrakal s proračunom ter raje začel z delom? Od strankarskih prepisov v mestni posvetovalnici nima občina ničesar, in če še tako zatrjujete in kričite »za blagor ljudstva«.

Stanovanjske najemnine določajo gospodarji, kakor hočejo. Najemniki naj gledajo, da vračunajo vanje tudi vodarino, kanalsko pristojbino, stroške za razsvetljava stopnišč, za ometanje dimnikov itd., ker pravice zaračunavati vsako malenkost posebej, gospodarji nimajo. Od podnajemnine opremljenih prostorov pa more zahtevati hišni posestnik 15%, od nepremljenih 30%. Če se najemnik z gospodarjem ne more pogoditi, naj založi najemnico na magistratu oziroma okrajnem glavarstvu. Stanovanjski urad je uvedel razsodišče, na katerega se lahko vsak obrne.

Narodno gledališče. Spored: v petek, 9. febr. »Ljubosumje«, red A (premiera) gostuje O. Šest iz Ljubljane; v soboto, 10. febr. »Ljubosumje«, za red C in kupone, gostuje O. Šest; v nedeljo, 11. febr. ob 15. »Namišljeni bolnik«, izr. ob znižanih cenah, ob pol 20. »Faust«, izr. — Člani »Svo-

bode« dobe kupone, s katerimi se vstopnina za 40% zniža, v tajništvo »Svobode«, Ljudski dom.

Na Ljudski univerzi predava 12. t. m. dr. Leopold Poljanec o pomladku Rdečega križa.

iz stranke.

Občni zbor krajevne politične organizacije SSJ na Viču se bo vršil v soboto 10. ob pol 20. v Delavskem domu na Glincah. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, tajnika in blagajnika. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. — Udeležba vseh članov dolžnost. Vabijo se tudi drugi somišljeniki. Sprejemali se bodo tudi novi člani. — Odbor.

Vestnik Svobode.

»Svoboda« v Spodnji Šiški. Odborova seja se bo vršila v nedeljo, 11. t. m. ob 10. dopoldne v »Zadružnem domu«. Udeležba vseh odbornikov dolžnost. — Predsednik.

Splošna delavska izobraževalna zveza »Svoboda«, podružnica Trbovlje prične s poučevanjem mednarodnega jezika esperanto. Vsak, kdor ima veselje, da se nauči tega jezika se naj prijavi v tajništvo »Svobode«. Prijave se sprejemajo vsak dan do 11. februarja od 4.—5. popoldne. — Podrobnosti o esperantu na sestanku, ki se bo vršil v sredo, 14. t. m. ob 6. zvečer v dvorani Delavskega doma. Sodrugi, pokažimo, da smo tudi Trboveljčani navdušeni za mednarodni jezik — esperanto.

MISLI MIMOGREDE.

Da ni naša stranka v preteklem letu nič delala, to vedo vsi oni, ki jih je radi prevelike njihove delavnosti postavila pod kap. Zадnja »Zarja« je napisala, da nismo vodili načelnega boja ne s komunisti ne s klerikalci ne z narodnimi socialisti. To so napisali ljudje, ki so celi dve leti vodili načelni boj z omenjeno buržoazijo na ta način, da so sedeli ž njo na enem stolu v ljubljanskem občinskem svetu. In še sedijo.

Vseeno smo nekaj delali. Ampak, kar smo, to je bilo napačno in deloma celo naravnost proti socialističnemu principu. Tako piše »Zarja« in isto ponavljajo njeni polbratje v »Delavskih novicah«. Kaj je bilo torej napak? »Zarja« nam bere levite, a ker vemo, da »Zarje« ne bere noben pes, bo pač potrebno, da se po njenih navodilih sami razgalimo pred delavstvom, da bo vedelo, s kakšnimi lenobami in antisocialističnimi principisti ima opravka: 1. propagirali smo abstinenco, kar ni bistvena točka v socialističnem programu, ker jo lahko propagirajo tudi najzagrizenejši Kalani in frasoni (razume se, da navajamo »Zarjine« besede, pri čemer moramo še pripomniti, da so Zarjani propagando Kalanov s tem onemogočili, da so šli s Kalani v enotno fronto); 2. širili smo esperanto; 3. govorili smo za pšenično valuto (Zarjani so namreč, ko so še bili v stranki, pšenično valuto bolj po socialističnih principih izvažali, ne pa o nji govorili); 4. pisali smo proti smradu v ljubljanskem gledališču; 5. uvajali smo progresivni davek (bolj socialistično bi delali, če bi ga kakor Zarjani v ljubljanskem obč. svetu celo za stanovanja odklanjali); 6. delo v organizaciji nam je bilo bistvo socialističnega gibanja. — Večkrat smo že napisali, da so se v enotni fronti znašli ljudje dvojne sorte: volkovi in ovce. Vidimo pa sedaj,

da moramo to svojo trditev bistveno izpremeniti. Ne volkovi in ovce, ampak neki drugi štirinožci, ki jih iz same galantnosti ne maramo imenovati po imenu. Imajo pa dolge uhlje in se spomniš nanje povsod tam, kjer praviš o kakšnem človeku, da ima preveč možgan.

Volitve se bližajo. Obujte si škornje in pokažite, da je 50 organizacij več, kakor 50 dobro plačanih agitatorjev!!

V organizaciji morajo sodelovati vsi ne samo en odbornik. Neki zaupnik je v svoji prezaposlenosti čital zadnje čase »Naprej« bolj površno, zato je prezrl neko zborovanje. Lepo je od tega sodruga, da je na naš očitek radi odsotnosti zastopnika dotične krajevne organizacije priznal, da je on to zakrivil, ker je čital »Naprej« preveč površno. Toda kaj naj si mislimo o ostalih odbornikih in članih organizacije, da so vsi prezrli tisto notico, oziroma če jo je kdo opazil, da ni nobeden poskrbel za izvršitev? Kaj naj porečemo k tej površnosti? Ali še ni dovolj izkušen, da ne sme delati v organizaciji samo ena oseba? Ali še nismo dovolj jasno razložili, da bi nemški socialisti (Scheidemannovci) ne bili glasovali za vojne kredite, če bi bili sodelovali vsi člani stranke? Socializem je delo za družbo, ne za posameznike — zato mora delati zanj vsa družba, ne le posamezniki. Le delo vseh nas bo rešilo!

Dopisi.

Brezovica. V nedeljo so imeli »črnihi« shod. Obljubili so sicer besedo vsem, ki jo bodo zahtevali, toda dali je niso. Dobili so jo samo njihovi prstaši, pa konec. To se bojijo, da bi jih nasprotniki še bolj očrnil, kakor da še ne bi imeli toliko grehov, da bodo ostali »črni« do smrti. Pa tudi v naši občini se bliža dan Z močno, zavedno organizacijo KDZ bomo odpravili klerikalni teror.

Dravograd. 4. t. m. smo imeli članski sestanek, na katerem so bili navzoči vsi člani socialistične stranke in kmetske delavske zveze in tudi drugih ljudi je bilo veliko. Dve dvorani pri sodrugu Pšeničniku sta bili nabito polni; udeleženci so z navdušenjem odobraval govor sodruga Pečnika, ki je opisal pomen državnoborskih volitev in pomen socialistične stranke. Sestanek se je udeležilo od 200 do 250 oseb, kar dokazuje naraščajočo moč socialistične stranke. Pokazali smo svojo moč narodno socialni stranki, ki je imela istega dne popoldne shod v gostilni Grisogono. Tam je bilo vseh zborovalcev 40, in še od teh je bila večina radovednežev. Gospod narodni poslanec Brandner je mislil, da so bili vsi niemu zvesti tovariši, se je pa zelo zmotil. Imeli smo tudi občni zbor, na katerem so bili izvoljeni: za predsednika Viktor Pečnik; za podpredsednika Ivan Kac; za tajnika Anton Pezdir; za blagajnika Franc Garmuš; odborniki: Franc Pečnik, Josip Skrube, Josip Topovšek, Gabrijel Sušič; zaupnik za Vič: Fric Potočnik; za Boštjan: Josip Turner; za Otiški vrh: Josip Lužnik; za Št. Janž: Tomaž Črešnik; za Gollovo tovarno: Franc Čikovnik in za tvrdo Hiršler Franc Križan in Maks Kolajta. — Za agitacijski sklad je določil odbor iz blagajne 100 Din. Darovali so Josip Pšeničnik 10 Din, Josip Skrube 5 Din, Franc Pečnik 5 Din, Rudolf Kuberti 5 Din, Franc Garnus 5 Din in posebna zbirka 63 Din, skupaj 193 Din.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Večinoma so prihajali sami Nemci v delavnico in France je slišal vsak dan sveže argumente proti municijki industriji, katero so v delavnici imenovali morilno kupčijo; na drugi strani so se pa navduševali za program »nasičevanja Amerike pred vsemi drugimi državami.« Med rednimi obiskovalci Kummejeve delavnice je bil tudi Juri Zorman, ki je bil še vedno na delu in imel je desetdolarskih bankovcev več kot kdaj poprej. Zorman, se je zdaj izdajal za organizatorja novega društva z imenom »Delavski narodni mirovni svet«. Ker je bil France prijatelj vsake organizacije, ki se je imenovala delavska in mirovna, ni imel razloga, zakaj ne bi podpiral Zormanovega društva. Zorman je zagotovil Francetu, da tudi on »sovraži« kajzerja, ampak nemško »ljudstvo« je treba braniti. Tako je France postal — ne da bi se bil najmanj zavedal — orodje kajzerjeve propagande v Ameriki.

Ampak France je bil zdaj bolj previden. S svojo kaznijo, katero je presedel v zaporu, je naprtil svoji družini toliko sitnosti, da je bil prisiljen dati nekaj koncesij svoji ženi. Ko je prišel iz ječe, mu je Liza naredila dolgo pridigo o dolžnostih očeta napram svojim otrokom. France je priznal svoje dolžnosti, ali stvar ga je ozlovoljila. Kakšno je to življenje? Čemu se trudi, da vzgoji ženo, ki ne vidi dalj od kuhinjske peči. Človek bi rad bil odrešenik sveta, hodil bi po visokih gorskih vrhovih herojstva in vse tako, pa ti pride žena, potegne te dol in te priklene na pusto vsakdanost, katera zaduši zadnjo revolucionarno iskrico v tvoji duši! France je že nekoliko pozabil na »veverice« in smrdljivo juho v ječi, toliko bolj se je pa napajal ob spominu na sodnijsko razpravo, ko je stal pred sodnikom kot junak za temeljne pravice ameriških državljanov. In hotel je, da Liza ceni njegovo junaštvo po njegovi pravi vrednosti. Uboga, zaslepljena, gospodinjska Liza pa ni mogla izpolniti zahtev Francetove duše!

Kremen je imel doslej družinski mir in bil je udomačen v družinskem življenju kolikor se sploh more pričakovati od proletarskega agitatorja. Želel je, da bi imel svoj dom in otrokom je zgradil majhno hišico iz zabojev na dvorišču, v kateri so se igrali. Ob nedeljah v poletnem času je celo kopal na vrtu in sejal zelenjavo, dasiravno je bil truden. Ali zdaj je bila vojna, ki je zamračila vse njegove druge misli in ga zapeljivala v mučeništvo in družinski razdor.

V tem kritičnem času Francetovega življenja je prišla v Leesville mlada, živahna ženska, po imenu Ida Poljančeva. Ida ni bila kuhinjska sužnjica. Ko je prvič posetila krajevno organizacijo, je takoj postala središče pozornosti. Njeni valoviti lasje, zapeljive jamice na njenih licih, popolno zalita postava, izzivajoč klobuk s puranovim peresom, ki je štrlel po strani z glave — vse to je zanimalo moške. Ida je bila ste-

nografska in rekla je, da je radikalna feministka. Njen prvi poset je spravil organizacijo malone v prevrat. Bil je slučajno »družabni večer« in moški so kadili. Kaj je storila »svobodna«, mlada stvarca? Vzela je cigareto iz rok najbližjega sodruga in mogočno puhala oblake dima po vsem prostoru. V velikih središčih kulture — kot sta London in Greenwich Village — se ne bi nihče vznemirjal radi tega, toda v Leesvillu je bil to prvi slučaj, da se enakopravnost žene tolmači na ta način, da morajo ženske posnemati moške slabosti.

Ampak to še ni bilo vse. Ida je prinesla v svoji torbici šop letakov za propagando porodne kontrole in je predlagala, da jih organizacija razdeli med člane. To je bila zopet nova reč v Leesvillu. Socialisti so sicer smatrali porodno kontrolo za dobro stvar, ali bili so v zadregi, da bi o tem razpravljali odprto na javni seji. Ona je pa priporočala »porodni štrajk« kot najboljšo sredstvo proti vojni in je hotela, da bi »Delavec« postavil »porodno stavko« v svoj protivojni program; ko so nekateri sodrugi ugovarjali, jih je zaničljivo obsodila, da so nazadnjaki, ki podpirajo pravljico, da štokljja prinaša otroke. Kočljivi predmet so končno pokopali in ko so se člani vračali s seje tisti večer, so se vsi pogovarjali o gospodični Poljančevi — moški med sabo, ženske so jo pa pridno obirale zopet med seboj.

Kmalu je postalo očitno, da se mlada in živahna deklina podi za Jakobom, organizatorjem. Ker je bil Jakob še mlad in ne baš prenapačen samec, je bila stvar v redu. Ali lepa Ida je imela svoje oči tudi na belgijskem zlatarju Klodelu. Nedvomno je imela pravico, da izbira med obema, toda nekatere sodružice so bile mnenja, da izbira predolgo — in pričele so klepetati, da Poljančeva sploh nima namena izbirati, temveč hoče imeti oba.

Tedaj je udarila strela v Francetovo življenje. Bilo je kmalu po njegovem prihodu iz ječe in slava, da je bil zaprt vsled svobode govora, se ga je še držala. Po končani seji je Ida stopila k njemu in se zapletla z njim v pogovor. Izpraševala ga je marsikaj, na primer kako se počuti človek, ki pride iz ječe. France je dejal, da ne bi za ves denar na svetu zamenjal svojih dobrih občutkov, toda ona ga je hitro pokarala, češ, da ne sme biti preveč ponosen, saj ni sam. Ona je tudi presedela trideset dni, ker je bila na prepovedani stavkovni straži, ko so zastavkale šivilje. In ko mu je to pripovedovala, se je iz njenih lepih, rujavih oči iskriala porednost in majhne jamice na licih so bile izredno zapeljive... Ubogi France je bil razburjen do nožnih palcev. Nikdar v njegovem življenju se še ni zgodilo, da bi bila z njim govorila lepa deklina, razen kadar je prodajal časopise ali prosil kruha, ko je bil »hobo« v mladih letih. To je nekaj, ki ustvarja čudesa v socialističnem gibanju: podira razredne jezove in odpira proletarcu pogled v višje sfere kulture in mičnosti.

(Dalje prih.)

Guštan! Dne 1. t. m. ie uprizorila tukajšnja »Svoboda« Cankarjevo dramo »Kralj na Betainovi«. Predstava je bila za naše deželske razmere zelo dobra. Zaradi težke vsebine je na prejš. sodr. Mörderdorfer pojasnil v kratkem govoru stvarino te lepe Cankarjeve drame. Igralci so rešili svoje vloge splošno prav dobro. Nekatero vloge, na pr. Kantor, Maks, Francka, pa tudi župnik in Krnec ter Lužarica, Bernot in Hana so bile izvedene uprav moistrsko. Nina je igrala dobro, vendar se ji je poznalo, da je bila prvč na odru. Pokazala pa je že to pot. da bo dobra igralka. Z uspehom so lahko zadovoljni igralci sami, pa tudi publika, ki je svoje zanimanje pokazala že s tem, da je veliko dvorano popolnoma napolnila. »Svobodl« v Guštanu kliče: Ta uspeh naj ji bo v

spodbudo in naj nadaljuje započeto delo med delavstvom, ki je dušne hrane, kulture tako zelo potrebno. Delavstvo samo pa naj podpira organizacijo z obilnim pristopom in tako pribori »Svobodl« prvenstvo med kulturnimi organizacijami v mežiški dolini.

UTRINEK.

V ameriškem »Proletarcu« čitamo med drugim približno sledeče premišljevanje nekega delavca:

Danes ne vem veliko, toda dokler sem čital samo mašno knjižico ali kaj pobožnega v kakem klerikalnem listu, sem vedel še veliko manj. Če danes vem več kot takrat, je to torej zasluga tistega časopisja in tistega gibanja, po katerem

vsepovsod tako pridno udrihajo. To je socialistično časopisje.

Prijazen zet.

»Tone, poidi na postajo ter počakaj na mojo taščo, ki se pripelje z večernim vlakom! Za trud dobiš krono.«

»In če se taščica ne pripelje?«

»Potem dobiš še eno krono!«

Tudi izgovor.

Žena: »O ti grdi dedec! že zopet ležeš iz gostilne.«

Mož: »Ljuba žena! Vedno vendar ne morem ostati v gostilni!«

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sedlarje itd. priporoča tvrdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Zamenjam dobrodočo starinsko salonsko uro, repertirko, v stekleni omarici, za dober fotografski aparat ali za prizma daljnogled, tudi večje vrste. Naslov: gospa Ana Brosch, Metelkova ulica 8, Ljubljana.

BERSON
GUMENE PETE IN
GUMENE POTPLATE
ceneje in trajnije so kakor usnene!
Najbolje varstvo proti vlagi i mrazi!

PERILO

za dame, gospode in otroke
po zmernih cenah pri
A. ŠINKOVIČ nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.